

ZAPÓSLANE

Měrko Šolta z Budyšina: Serbski sejm – nowa šansa abo spočatk kónca?

Wěsty njeměr knježi tuchwilu w Budyškim Serbskim domje. Něšto so hiba, ale nic w nim. Něšto nowe serbske chce so založić, a to bjez wotžohnowanja zarjada abo samo zwjazkowego předsydstwa. Serbja maja sej swój sejm wolić. Wězo je to najprjedy jónu jeno zhromadženstwo, něšto, štož ma a budže so hakle skonstituować. Čehodla pak tajke přećiwnistwo? Čehodla sobu nječinja? Někotři maja tele wólby skoro za statnu aferu.

Wšelacy hižo nětko sejmej wumjetuja, zo njebudže serbski dosć – cyła Domowina wobsteji hižo po połojcy z němsce rěčacych Serbow – a zo njebudže jednanska rěč serbska – w zwjazkowym předsydstwje wjetšina sobustawow ze srjedźneje a Delnjeje Łužicy lédma něšto zapřimnje, hdyž so tam hornjoserbscy mjez sobu wurěčuja – atd. Dale šeri so strach před němskej zjawnosću – zo móhli Němcy přewjele zhonić wo serbskej realicie, serbskich wobstejnosćach, snano samo napřećiwnych mjenjenjach. A to w medijowym létstotku!

Zajimawe, zo počnje runje nětko Domowina po kraju jězdźić a so zajimować za mjenjenje ludźi, wuraznje přeprašuju

tež Njedomowinjanow na rozmołwy (hlej SN z 2. a 4. oktobra). Što tajke předsějace wólby tola wšo wuskutkuja?!

Tajke hibanje zwonka wobstejaceho wšak ničo nowe njeje, tež w Serbach nic. Stajnje najprjedy něchtó něšto nastorči, založi, štož wopokazuje so potom w džěle jako nošne, dobre. Jako založi so 1845 Maćica Serbska, mějachu tehdyši młodži tak swoje čeze so přesadzić. Jako pak etablěrowani pytnychu, zo leži to w trende a na popularicie nabywa, woni pristupichu. Šěšćdziesiąt lět pozdžišo běchu woni młodži – mjeztym zestarjeni, spokojom a letargicy – młodym entuziastam, dopředkarjam a jich nowym idejam a žadanjam napřečo skepticy. Či pak založichu Domowinu jako zwjazk mjeztym nastatych mnohich serbskich kulturnych towarstwow. W nacistiskim času přeměni so po tehdyšej ideologii Domowina na towarstwo zapisanych sobustawow z krutej hierarchiju a wjednikom na čole (Führerprinzip). Socialistiska NDR tajki system rady přewza, nje-dowolejo hižo znowazaloženje a džělo něhdyšich starych towarstwow. Hakle po politiskim přewróće smědžachu wone zaso skutkować, a Domowina so zdžěla k swojim korjenjam nawróci. Ale tola nje-zhubichu so dospołnje zwučene struktury a stare myslenje. A tuž je to cyle konsekwentne, dołhož su Serbja hišće někak

žiwu, zo wutworja přihódniše formy sobuskutkowanja kaž tež reprezentancy. Znajmješa ma so to pospytać. To njeje ničo druge hač dalši pospyt a krok za zběhnjenje narodneho sebjewědomja a samopostajowanja.

Ma to być (a nadźijomnje budže) forum, kotryž problemy, nadžije, puće, strategije a wočakowanja rozjimuje a pokazuje, zapřijima wšěch k tomu zwólniwych Serbow. A to transparentnišo hač Domowina a jeje zwjazkowe předsydstwo. To rěka, zo wjace zhoniš, a zo so tež zmóžni wobšěrniše zapřijeće a sobuskutkowanje.

Woprawdžitu legitimaciju dyrbi sej tež nowy gremij hakle zdžělać a zdobyć, z dobrym a přeswědčiwym džělom – hewak wostanje cyły projekt jenož epizoda. Awtomatiscie wón tu žadyn status njezdobudže. Ale šansu za tajki gremij měli wužiwać a při telko zwólniwych tych najkmaňšich wuběrać. Hižo to je wólby hódne.